

MAGYARÁG

1938. Október 23

VII. No. 29

I. lei

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. Ia Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Felelős kiadó:
ÜZV. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Irország háborúval fenyegeti Angliát Ulsterért

London, okt. 21. Északirország és az ir szabadállam határán levő Londonderryben a két Irország egyesítését követelő ir nemzetiségek nagygyűlést tartottak s ezen felolvasták De Valera üzenetét is. Az

üzenet szerint egyesíteni kell a két Irországot, mert ez nemcsak az irek, hanem Anglia érdeke is. A nagygyűlésen megjelent több ir nacionalista vezér olyanok is, akik ki vannak tiltva Ulster területéről.

Patrick Maxvell kijelentette, hogy az irek tiltakoznak a szétagoltóság ellen, sürgetik területeik egyesítését és szükség esetén erőszakkal lépnek fel.

A tanganyikai hinduk táviratilag tiltakoztak a gyarmat Németországhoz való visszacsatolása ellen

Kalkutta, okt. 21. A deresszalami (Tanganyika) hindu közösségek táviratokat intéztek az indiai kormányzóhoz és nemzetgyűléshez, amelyben hangsúlyozták, hogy rémülettel gondolnak arra az eshetőségre, hogy Tanganyika német uralom alá kerülhet. A távirat hangoztatja, hogy Tanganyikában letelepedett 25 ezer hindu többmillió fontot investált ipari vállalatokba és ezt a vagyont elvesztenék, ha a gyarmat visszakerülne Németország kezébe.

A francia belpolitika eseménye Daladier és Blum hosszabb megbeszélése

Blum tréfásan kijelentette, hogy eszmecseréjük a kiengesztelődés és egyetértés szellemében folyt le

Páris, okt. 21. Daladier francia miniszterelnök hosszabb megbeszélést folytatott Leon Blummal. Az újságírók kérdésére Blum kijelentette, hogy áttekintették a politikai, pénzügyi és diplomáciai kérdéseket.

— Kijelenthetem, — folytatta Blum — hogy a tárgyalások

amint azt a nemzetközi értekezletek végén mondanák, a kiengesztelődés és egyetértés szellemében folytak.

Megbeszélésünkön nem került sor a házfelosztásra, a kormányalakítás, valamint a gazdasági és pénzügyi talpraállás problémáira.

Beavatott körök szerint

Blum ellenezte a házfelosztást. Általában az a vélemény alakult azonban ki, hogy a házfelosztást nem lehet elkerülni, mert időközben egyes képviselők felfogása is annyira megváltozott, hogy további magatartásukhoz választóik hozzájárulását kell kérni.

Az amerikai belügyminiszter nagy beszéde a totális államok terjeszkedési veszélyéről

Los Angeles, okt. 21. Ickes, az Egyesült Államok belügyminisztere, Hollywoodban beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Egyes országokban fokozatosan alszik ki az értelem fátyla. Azok az országok, amelyek ma demokratikus kormányzatok alatt a közszabad-

ságok áldásait élvezik, talán holnap már híján lesznek ezeknek a szabadságoknak, amelyeket a totális parancsuralmak fognak elrabolni tőlük. Koncentrációs táborok és tömeges likvidációk megszokott jelenségek és kifejezések azon népek nyelvzetében, amelyek humanitárius jellegűt vindikálnak maguknak és azt

állítják magukról, hogy szeretik a békét. A totális ideológia egyre terjed, a mi biztonságunk pedig egyre szűkül. Ha az Egyesült Államok inaktívak maradnak, a legújabb eseményekből, úgy ez nem lehet más, mint az, hogy csak önmagukra támaszkodhatnak, hogy megóvják szabadságukat és területi épségüket.

Prága új javaslatot terjeszt a magyar kormány elé

Prága, okt. 21. A prágai kormány új javaslatot tesz a magyar kormányhoz a magyar-cseh tárgyalásokra. Az új javaslat engedményeket tartalmaz, amiket a cseh kormány a német, olasz és lengyel nagyhatalmak nyomására tesz meg. A magyar lapok kiemelik, hogy a javaslatnak nemcsak újnak, hanem kielégítőnek is kell lennie.

Cseh támadás egy német falu ellen

A német távirati iroda jelentése szerint Lohomitz mellett cseh terrorcsapatok behatoltak német területre és támadást intéztek egy falu ellen. A német határőrök kiűzték a cseh csapatokat. A tüzésnek több halottja és sebesültje van. A német határőrsíget megerősítették.

Pozsony, okt. 21. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a szlovák kormány zsidó törvényt készít elő, melynek egyik pontja szerint a zsidókat tömegesen fogják kiutasítani Csehszlovákiából. A törvény alapján 40 ezer zsidó lesz kénytelen elhagyni az országot.

Azok a zsidó diákok, akik megkezdték tanulmányukat Olaszországban maradhatnak

Róma, okt. 21. Az olasz nemzeti nevelésügyi minisztérium rendeletben határozta meg az olasz állampolgárságu, vagy külföldi zsidó egyetemi hallgatók helyzetét. Eszerint az olasz egyetemeken új zsidó egyetemi hallgatókat nem irnak be az egyetemekre, azok azonban, akik már megkezdték egyetemi tanulmányaikat, azt befejezhetik és így azok zsidó egyetemi hallgatók, akik rendeletet kaptak arra, hogy hagyják el az olasz területet, tanulmányaik befejeztéig Olaszországban maradhatnak.

Időjárás

A hőmérséklet fokozatosan süllyed, sok helyen eső

A spanyol lakosság kifütyölte a hazatérő olasz önkénteseket

A Cerdina, Calabria, Piemonte és Liguria nevű olasz személyszállító gőzösök a napokban elhagyták a cadixi kikötőt és Olaszországba vették útjukat. Ezek a gőzösök nagyszámu és jobbára sebesült olasz önkéntest szállítottak vissza Olaszországba.

A hajók elindulásakor a cadixi kikötőben számos incidens játszódott le. A kikötőváros polgári lakosságát felszólították, hogy nagy tömegben jelenjen meg a kikötőben, a távozó olasz önkéntesek ünnepélyes elbucsuztatására. A lakosság nagy része azonban nem engedelmeskedett a felhívásnak. Sőt a kikötőben összegyűlt kisszámu tömeg is báránytalan magatartást tanúsított az olaszokkal szemben.

Amikor Berti tábornok néhány bucsusztó intézett az egybegyűltekhöz, a tömegből ilyen kiáltások hallatszottak: „Eljen Spanyolország!” „Spanyolország a spanyoloké”. A

midőn a zenekar rázendített az olasz himnuszra, a spanyolok tüntetőleg a fejükön hagyták a kalapjukat. Emiatt heves összetűzésekre került sor az olasz katonák és a lakosság között.

Miért oszlatták fel a nemzetközi dandárokat?

A köztársasági Spanyolország megsegítésére alakult bizottság, valamint a köztársasági önkéntesek bajtársi szövetsége Oranban közvacsorát adott Dumont alezredes, a nemzetközi dandárok egyik megszervezőjének tiszteletére. Dumont alezredes, miután a köztársasági kormány elrendelte a nemzetközi dandárok feloszlását, visszatér Franciaországba.

Arra a kérdésre, hogy miért oszlatták fel a nemzetközi dandárokat, Dumont a következő választ adta: „Spanyol-

Amikor a hajók kifutottak a kikötőből, a fedélzetre sereglett olasz katonák ezt kiáltották a tömeg felé: „Ritornemo presto e per sempre”. (Rövidesen visszajövünk és el se megyünk többet.

ország törvényes kormányának feje csodálatraméltó bizonyítékát adta annak, hogy rendületlenül hisz a köztársasági ügy végső diadalában. Egyébként — mondotta Dumont alezredes, — a köztársasági önkéntesek száma nem több, mint 5—6 ezer ember, noha a múlt évben 10 ezernél is többen voltak. Ez a szám eltörpül a szintiszta spanyol hadcsatályok és dandárok száz-ezernyi katonája mellett, akiknek harci értéke vetekszik a világ akármelyik modern hadseregével.

Lezuhant a piperai flotta egyik gépe

Bucuresti, okt. 21. A piperai repülőflotta egyik gépe tegnap a grivița-úton egy ház udvarába zuhant. A gép motorja gyakorlatozás közben leállt és Mihailescu pilóta hiába igyekezett megfelelő helyet keresni a leszállásra, a gép összetört, a pilóta pedig megsebesült.

Műselyem nyírásból

Stockholmból jelentik: Hägg-lund egyetemi tanár megállapította, hogy a nyírfát igen jól lehet használni olyan fapép előállítására, amelyből műselymet készíthetnek. Hägg-lund a svéd akadémia megbízásából 1936 óta végzett buvárlatokat ebben az irányban: előzetes kísérleteinek biztató eredményei után a kísérleteket most már jóval szélesebb alapokra helyezik és remélik, hogy az eljárás sikerül a jövő évre teljesen kidolgozni. A felfedezésnek rendkívül nagy jelentősége van gazdasági szempontból Svédországra nézve, minthogy nyírfaállománya igen nagy és közel hét százaléka az egész faállománynak.

Ötmillió dolláros leprakórház

(Carville (Louisiana), október hó.) A belpoklosság néven ismert rettenetes betegség ös-idők óta pusztít az emberiség körében s egyike ama kóroknak, amelyeknek gyógyítási módját még ma, a huszadik században sem ismeri az orvos tudomány. Ez a rettenetes betegség, amely főleg a távolkeleten pusztít, nem kerüli el a világ többi tájait sem. Több százra tehető például azoknak a száma, akik az Egyesült Államokban szenvednek ebben a betegségben.

Carville-ben immár 1766 óta fenntartanak egy lepratelepet. Az United Press hírszolgálati iroda tudósítója most érdekes cikkben számolt be ennek a telepnek a múltjáról, annak az építkezésnek kapcsán amelybe hamarosan belekezdnek. Új otthont fognak építeni a carvillei leprások számára, még hozzá a legszebbet és a legmodernebbet, amelyet valaha is építettek e szerencsétlen élőhalottaknak. Ötmillió dolláros költséggel épül fel az új carvillei lepratelep, amely szinte kutatóintézet jellegű lesz. Az új épület higiénikus berendezése ugyanis módot fog nyújtani az orvosoknak arra, hogy megfigyeléseiket közvetlen közelből eszközölhessék. Így talán végre valahára megtalálhatják majd a lepra orvosságát is.

Isadore Dyer dr. és Rev. Charles Boglioli, a katolikus pap, a lazaristák rendjéből, állami segítséggel 1884-ben nyitották meg Carville-ban a leprások kórházát. Egy régi épületrészen, amely még a pol-

gárháboru előttről maradt fenn, mint egykori rabszolganegyed, rendezték be az első „modern” leprakórházat. Ez forradalmi ujtás volt ahhoz képest, ahogy a külszörzgek lepratelepei mind embertől távolos szigeteken voltak s ott éltek, megfelelő orvosi segítség nélkül, szinte halálra ítélve.

A pap és az orvos, miután a terület megfelelő elkerítéséről gondoskodtak, ének idején széneshajón szállítottak titokban betegeket a kórházba. Az Order of the Sisters of Charity három, önkéntesen jelentkezett tisztelendő nővére látta el a leprások gondozását. (Közben ugyanis Father Boglioli, az önfeláldozó pap maga is leprás fertőzést kapott és ebbe belehalt.) A vidéknek ez a része ekkor már kihalt volt. A környékbeli lakosság ugyanis, amikor megtudta, hogy lepratelepet létesítettek ott, első elkeseredésében fel akarta gyújtani a telepet, majd — miután karhatalommal távol tartották őket — elköltöztek messze vidékre.

Bár modern felszerelés nem volt, a kórház igyekezett a betegeket a legjobb ellátásban részesíteni, gyógyítani próbálták őket s több önkéntesen jelentkezett orvos tanulmányozta betegségüket.

Most, hogy állami segítséggel felépítik a legmodernebb lepratelepet, amelyben minden lesz, amit csak pénzért vásárolni lehet; a louisianai Marine Hospital orvosai biznak abban, hogy megtalálják majd a lepra gyógyszerét. „Ha a lep-

ra magától is meggyengült az évezredek folyamán s ha elhanyagolt betegeknek is mutatkozott valami gyógyulás, miért ne volna lehetséges, hogy ma, ebben az ultramodern leprakórházban megtalálja az orvosi tudomány a szörnyű kór gyógyításának évezredek óta kutatott titkát...”, mondották a megkérdézett szakorvosok szinte egyhanguan az United Press riporterének. Illetékes körök is a szakemberek optimizmusával várják, hogy öt-tíz éven belül hirtelen szertöröppenjen a hír az ötmillió dolláros lepratelep falai közül: „Megtalálták a lepra ellenszerét.”

Vargas brazil elnökről nevezték el a világ 4-ik legnagyobb gyémántját

Rio de Janeiro, okt. 21. A gerasi drágakőbányában hatalmas gyémánt került felszínre amely az eddigi megállapítások szerint a világ negyedik legnagyobb gyémántja. A ritka leletet Vargas elnökről ne-

veztek el s nyolcvanezer fontért eladták egy holland gyémántcsiszoló cégnek. A gyémántot, miután kikerül a hiteles amszterdami gyémántcsiszoló kezéből az angol gyémánttőzsde kínálja fel eladásra.

Nuvolari elgázolt egy szarvast

London okt. 21. Nuvolari, az ismert olasz gépkocsivezető tréning közben elgázolt egy szarvast. A gépkocsi 150 kilométer sebességgel száguldott egy erdő mellett, amikor váratlanul egy szarvas ugrott a

fák közül az útra. A kocsi nem lehetett már olyan gyorsan leállítani, hogy a gázolás elkerülhető legyen, az autó halálra gázolta a szarvast, anélkül, hogy maga a kocsi, vagy a vezető megsérült volna.

Román intézet Albániában

Egy augusztus 1-én aláírt királyi dekrétummal új kulturális alapítvány kelt életre a határokon túl. Az intézményt a nagy tudós, Iorga Miklós királyi tanácsos, hozta tető alá. Mint ismeretes, az elmúlt évben felépítették a délalbániai Soranda községben az intézet épületének nagy részét. — (Ugyancsak Iorga professzor kezdeményezéséből fennáll már egy „Román Ház” Velenicében is.)

Ebben az évben folytatták a munkálatokat és tavasszal teljesen befejezték a Sorandai építkezéseket. — Ugyanakkor Iorga professzor jelenlétében fel is avatták az intézetet. A Román Intézet szervezését, valamint a sarandai építkezés felügyeletét dr. Berciu professzor az intézet titkára és az intézet mellett felállított archeológiai bizottság főnöke látja el.

N. IORGA

A bizottság az albán kormányval kötött megállapodás értelmében már megkezdte működését. Az intézet tagjai — a jövő évtől kezdődően, új tanulmányokat fognak folytatni. A történelem, etnográfia, folklór és az albániai bizánci művészet terén azzal a céllal, hogy az élet minden megnyilvánulásában megállapítsák a kapcsolatot a román nép és a többi balkáni népek között.

I. Zogu király a közelmúltban meglátogatta a sarandai munkálatokat és közelről érdeklődött a dolgok állása iránt. Érdekes feljegyezni, hogy ezen a történelmi relikviákban gazdag területen, csak két archeológiai intézet van. Egy amerikai és egy román. A román-ság útja Albánián vezetett keresztül és ez is növeli a kutatások értékét. Iorga professzor nem hagyta elveszni ezeket a történelmi biztosítékokat és ezzel ismételtén hozzájárult a tudomány előrehaladásához.

Egész öltönyre, kabát-ra
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potom áron
most érkezett
Steiner maradékos
Calea Victoriei 3. az udvarban

Kereskedői céhtörvény készül

Új részletek az ügyvédtörvényről

Bucuresti, okt. 20. Tegnapi számunkban már közöltünk részleteket az Ügyvédszövetség által kidolgozott új törvénytervezetről.

A „Timpul” mai számában eddig még ismeretlen részeket hoz nyilvánosságra a tervezetről.

„Az ügyvédek számát a perek számával való összehasonlítás után korlátozzák. Az esetleges új felvételeknél elsősorban az etnikai elemet veszik figyelembe. Egyetlen ügyvéd nem vehető fel, aki nem tett eleget a sorozási törvénynek.

Összeférhetetlenség.

Allami és városi ügyvédek, szakkamarai és tanácselnökök — még ha tiszteletbeli is a tisztségük, — állami iskolák tanárai, polgármesterek, alpolgármesterek nem folytathatnak ügyvédi gyakorlatot.

A munkakamarák ügyvédei nem képviselhetnek magánfeleket a munkabíróság előtt.

Kötelező a tőga.

Mindhárom kategóriához tartozó ügyvédek számára kötelező lesz a tőgaviseles. A járás bíróság előtt lehet tőga nélkül is beszélni.

Ha nem a dékánt választják meg az Unióba kiküldendő delegátusnak, a dékán jogszerint tagja az Uniónak.

Perbeszéd-bélyeg.

A perbeszéd-bélyeg 5, 10, 20, 30, 40, 50 és 100 lejes lesz (a Semmitőszéknél). Ugyancsak 100 lejes bélyeg ragasztandó valamely minisztériumhoz ügyvéd útján benyújtott kérvényre. Más hatósághoz benyújtott kérvényre 20 lejes perbeszéd-bélyeg ragasztandó.

A bélyeg fel nem ragasztása az illető ügyvéd ellen az eljárás megindítását, a bélyeg visszaszerzésének lerovását vonja maga után. A bírság azonnal végrehajtható és 1000 lejig a

kamara fegyelmi bizottsága mondja ki.

Az ügyvédek nyugdíja.

Módosítják az ügyvédek nyugdíjazásának kérdését. Az ügyvédek 60 éves korban, vagy 35 évi működés után mehetnek nyugdíjba, az öregségnek azonban a férj 20 évi ügyvédi működése után is joga van nyugdíjra. Rokkantság

esetén már 15 évi ügyvédi működés után jár a nyugdíj.

A nyugdíj minimuma 4000 lei.

Az ügyvédi kamarába semmiféle nyugdíjas: bíró, tiszt, sítb. nem vehető fel.

Az Ügyvédkamarák Uniója október 29-iki ülésén önti végleges formába a törvénytervezetet.

Készül a kereskedői céhtörvény is

A „România” jelentése szerint a Kereskedelmi és Ipar-kamarák Uniója törvénytervezetét dolgozott ki a kereskedő- és iparos-egyesületek jövőbeni működéséről. A tervezet a munkaügyi minisztérium céhtörvényének alapcívén

épül fel,

azzal az eltéréssel, hogy a kereskedő és iparos egyesületek (céhek) jogi személyiségét nem a munkaügyi, hanem a nemzetgazdasági minisztérium adja meg és vonja vissza.

Az új alkolmány alapján megkezdődnek a fúziós tárgyalások a szervezetek között

Bucuresti jelentés szerint egyébként az új céhtörvény alapján megkezdődtek a fúziós tárgyalások az egyes szakmai szervezetek között.

A magántisztviselő egyesületek közül hárman már fúzió-náltak (Bucurestiben 17 magántisztviselő egyesület működik).

Az iparos-szervezetek között a fúziós tárgyalásokat Ardeleanu Alexandru, a Sf Spiridon cipész-egyesület elnöke irányítja. Az ő kezdeményezésére csaknem az összes bucuresti ipari szindikátusok ezen a héten már fúziós tárgyalásokat folytatnak.

Kolozsvári jelentés szerint az ottani — a federációhoz tartozó — Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak

Szakszervezete és a Chirilaféle Magántisztviselői Szakszervezet között küszöbön áll a fúzió. Közös értekezésre hívták össze a Szamos tartomány hasonló nevű egyesületeit.

Az Utazóegyesületek Uniója Bucurestiben gyűlést tartott. Az Unió megállapította, hogy az utazók tudnak a legkönnyebben megfelelni az új céhtörvény előírásainak, mert az összes utazóegyesületek eddig is egy közös szervezet tagjai voltak.

A nagyváradi szakszervezetek az új céhtörvény alapján elsősorban a kolozsváriak állásfoglalását várják, a céhek központja ugyanis Kolozsváron, mint a Somes tartomány székhelyén lesz.

Egy állatorvos különös kísérlete

Coloradóban az egyik dúsgazdag farmer birtokán három gyönyörű macska élt. Az elkényeztetett állatok a farmer Evelyn nevű leányának kedvencei voltak. A kis cicák szép egyetértésben, békében éltek. Nem is volt velük semmi baj, míg egyszer a három macska ki nem szökött a házból és — úgy látszik, hogy közös egyetértéssel — el nem indult küssé körülnézni a nagyvilágban. A vállalkozás azonban rosszul ütött ki. Alig távoztak a kertből, idegen macskákkal találkoztak és ezekkel

összeverekedtek. A farmer macskáit hőiesen küzdöttek és fogaikkal, körmeikkel sikerült is megfutamtaniok az ellenséget. Ketten csak könnyebb sebesüléseket szenvedtek, azonban a harmadik, éppen geelbsban a harmadik, éppen a legsebbebb, a legritkább, oly vésszen megsebesült, hogy nem is tudott lábra állani. Amikor Evelyn rátalált kedvencére, alig volt már benne élet. A leányka kétségbeesetten rohant az egyik, majd a másik állatorvoshoz, kért, könyörgött, hogy kedves macskáját ment-

sék meg. Az orvosok azonban nagyon gonderhelten, egyáltalán nem biztatóan rázták meg fejüket. Ekke az egyiknek merész ötlete támadt. Ő megpróbálkozott vérátömlesztéssel segíteni. Ez az eljárás már oly sok reménytelen helyzetben hozott enyhülést, sőt gyógyulást, hátha az, ami az embereknek jó, a macskának is jó lesz. A nagy beteg társai közül az egyiket hamarosan műtőasztalra fektették és a műtét megtörtént. A kísérlet sikerült. A beteg nemsokára teljesen felépült.

Ki az urát nem szereti...

1500 lejt adott egy asszony a „varázslónak”, hogy „ráolvasással” ölje meg férjét

Az Össi-telepi „tudós ember” -- Pálos Kacsora János a vádlottak padján

Nagyvárad, okt. 21.
— Büntetve volt-e? — kér-
di az elnök.

— Három hónapra — feleli
a vádlott.

Fontos ennek a körülmény-
nek a megállapítása, nehogy a
vádlottat összetévezzék a két
évre elítélt Kacsorával. Való-
színűleg ezért visel két nevet:
Pálos Kacsorának hívják. Pá-
los Kacsora János.

Igaz, a vádirat sem tüntet
fel olyan bűncselekményt, —
mint amelyért az utonálló név-
rokon a börtönben ült. Pálos
Kacsora egyszerű kis csalásért
került a vádlottak padjára.

A csalás előzményei azon-
ban nem mindennapiak.

1500 lejt a halálos varázslatért

A vádlottak padján ül a pa-
naszos nő. Falusias kinézésű
öregasszony. Feljelentésében
előadta, hogy Pálos Kacsora

1500 lejt csalt ki tőle azon
a címen, hogy „varázslat”
fog végrehajtani, de a va-
rázslatból nem lett semmi,
illetve nem járt eredmén-
nyel és a pénzt sem adta
vissza.

Mi volt a „varázslat” célja?

Eppen ez a bökkenő. A vád-
lott ugyanis a kövekezőket ad-
ja elő:

— Való, hogy a panaszos
felkeresett engem Össi-telepi
lakáson és azt mondotta,
hogy hallotta híremet, hogy
varázslatokkal foglalkozom.
Kérte, hogy

olvassak rá férjére, hogy
halljon meg.

— Megkérdeztem tőle, hogy
miért akar megszabadulni fér-
jétől, mire azt válaszolta, hogy
részben azért, hogy a nyugdi-
jat ő kapja, részben pedig az-
ért, mert férje — akinek ő
második felesége — az ő lá-
nyával kezdett viszonyt.

— Én — folytatja a vádlott
— színelg vállalkoztam is a rá
olvasásra, a fiamat elbujtat-
tam egy függöny mögé,

ugy tettem, mintha Istennel
beszélnek,

de csak azért, hogy az asz-
szonyt feljelenthessem a rend-
őrségen, hogy mire készül.

— A pénzt miért fogadta
el? — kérdi Gragadireanu el-
nök.

— Csak azért, hogy bünjel-
ként szerepeljen — mondja a
vádlott. De az egész esetet
nyomban elmondtam a házi-
gazdának és másoknak is,
akik előtt a pénzt is visszaad-
tam.

Ignă Ioan, össitelepi háztu-
lajdonos az egyetlen tanu. Ná-
la lakott a vádlott.

— Otthon voltam — mond-
ja — amikor a panaszos eljött
hozzánk azzal, hogy hallotta,
hogy nálam „egy tudós em-
ber” lakik, aki varázslatokkal
foglalkozik. Nem tudom, mit
tárgyalt Pálos Kacsorával, de

később a lakóm kijött s mond-
ta, hogy az asszony egyik csa-
ládtagjának halálát kívánja.

A bíróság végül elhalasztot-
ta a tárgyalást, mert a vádlott
két tanut jelentett be, akikkel
bizonyítani kívánja, hogy az
1500 lejt visszaadta a pana-
szosnak és nem „varázsolta el”

Házassági fertőzés miatt kéthavi fogházra ítéltek egy aradmegyei gazdát

Temesvár, okt. Perneavan
Nicolae gyoroki fiatal gazdát
házastársának megfertőzése ci-
mén vonta tegnap felelősségre
a temesvári tábla. Perneavan a
mult évben nősült meg és egy,
gazdag falusi lányt vett fele-
ségül. Közvetlenül az esküvő
után a fiatal férjet behívták
katonának s amikor pedig he-
tek múlva szabadságot kapott
és hazatért, a feleségét már
nem találta otthon. Az asszony
visszaköltözött szüleihez és azt
üzente férjének, hogy elválík
tőle, mert rövid háaséletük so-
rán betegséget kapott tőle. Az

asszony megindította a váló-
pert, majd bűnvádi feljelen-
tést is tett férje ellen, házas-
társ megfertőzése címen. Az
új büntetőtörvénykönyv na-
gyon szigorúan bünteti ezt a
vétséget és az ügyészség is vá-
dat emelt a férj ellen. A fiatal
gazda ügyében tavasszal íté-
kezett az aradi törvényszék,
amely bűnösnek nyilvánította
Perneavant és kéthavi fogház-
büntetéssel sújtotta. A gazda
ekkor a táblához felebbezett,
amely tegnap tárgyalta ügyét.
A vádlott férj ártatlanságára
hivatkozott s felmentő ítéletet

kért. Az asszony képviselője
továbbra is fenntartotta a ma-
gánvadását. A tábla rövid ta-
nácskozás után megállapította,
hogy Perneavan valóban bűn-
tetendő cselekedetet követett
el, mert az orvosi vélemények
szerint tudomása volt beteg-
ségéről, amivel könnyelműen
és lelkiismeretlenül megfer-
tőzte feleségét is. Ezért a táb-
la elutasította a vádlott feleb-
bezését és teljes egészében —
helybenhagyta az aradi tör-
vényszék ítéletét. Perneavan
Nicolae semmisségi panaszt je-
lentett be.

Szabályozták a munkaszer- ződésekről szóló törvényt

Megszűnnek a pihenési szabadságidő körüli visszaélések

Bucuresti, okt. 20. Öfelsége
aláírta a munkaszerződések-
ről szóló törvény módosítását.

A módosítás a következő:

1. szakasz. Az 1929 évi 36.
számu törvény 49, 78 és 89 sza-
kasza a következőképpen mó-
dosul:

49. szakasz. A munkaadó
köteles alkalmazottjának éven-
te pihenési szabadságot enge-
délyezni a következő szabá-
lyok szerint:

1—3 évig terjedő szolgálat
után 7 napot,

3—5 évig terjedő szolgálat
után 10 napot,

5—10 évig terjedő szolgálat
után 14 napot.

Ezenfelül minden további év
után a szabadságidő egy nap-
pal növekedik, a 30 napot
azonban nem haladhatja túl.

A fenti szabadságidő nem
csökkenthető és nem függeszt-
hető fel, a felek beleegyezése-
vel sem.

A 10 munkánál többet fog-
lalkoztató vállalatoknál a sza-
badságidőt szériában adják ki,

hogy a vállalat működése ne
szenvedjen.

A szabadságidőre az alkal-
mazott az utolsó 3 hónapban
élvezett fizetésének középárá-
nyosát kapja az összes mellék-
juttatásokkal együtt.

A munkaadó köteles alkal-
mazottainak a szakaszban elő-
írt szabadságidőt engedélyez-
ni, függetlenül a renumeráció
rendszerétől, (időegységre, a
munka mennyiségére, vagy
minőségére).

A vállalatnál eltöltött idő
alatt a tényleges szolgálati
mult értendő, még ha időköz-
ben a szerződés ideiglenesen
szünetelt volna a 74. szakasz
a) b) és e) pontjaiban felsor-
olt okok miatt.

A 78. szakasz megismétli azt
az egyszakaszos törvénymódo-
sítást, amely néhány héttel ez-
előtt már megjelent és amely
szerint csak írásos indokolás-
sal lehet felmondani, külön-
beni kártérítés terhe mellett.

A 89. szakasz módosítása
szerint a magánalkalmazottak

szabadságideje a következő:
1—3 évig terjedő szolgálati
mult után 10 nap, 3—5 évig 14
nap, 5—10 évig 21 nap, min-
den további év után egy-egy
nap, anélkül, hogy a 30 napot
a szabadságidő meghaladná.
Ezek a terminusok minimáli-
sak.

A törvény módosítása tehát
nem változtatja meg a pihené-
si szabadságidő nagyságát. Ují-
tás azonban, hogy

a szabadságidő kötelezettsé-
gét kiterjesztették minden
munkásra, az akkord-mun-
kásra is.

Ebben a kérdésben ugyanis
állandó kontradikciók voltak.

A másik újítás szerint a szer-
ződés ideiglenes félbeszakítása
nem szünteti meg a szabadság-
idő kötelezettségét. Nem for-
dulhat elő tehát az az eset,
hogy a munkaadó felmond al-
kalmazottjának, majd újból
visszaveszi állásába, hogy ez-
zel megszakítsa a szolgálati
multat és ne adja ki a pihenési
szabadságidőt.

A fővárosi sajtó Beck romániai látogatásának jelentőségéről

Bukarest, okt. 21. A Timpulban Gafencu, a lap főszerkesztője, megállapítja, hogy a lengyel külpolitika mérséklő és kiegyensúlyozó külpolitikájának mindig elismeréssel adózott. Beck azon a véleményen volt, hogy Európa keleti részének helyzetét csak Csehszlovákia „átalakulása” után lehet rendezni, mert Beck mindig tartott Csehszlovákia orosz befolyásától. Gafencu pedig a törésmi határok közé foglalt Csehszlovákia szüksége mellett tartott ki. Ne kérjük ma, kinek a részén volt az igazság. Bohémia hegyei a nagy német birodalom határai közé kerültek, amelynek autoritása és gazdasági befolyása kelet és dél felé növekszik. Ime a valóság. Erre kell ügyet vetnünk, nem a mi véleményünkre, amikor egy szövetség alapján, amely a jövőben még hasznosabb lehet, mint volt — meg akarjuk erősíteni pozíciónkat.

Beck törekvéseit, hogy Lengyelország és közöttünk levő viszonyokat rendezzük, valamint, hogy Magyarország és Románia közötti jószomszéd viszonyt teremtsünk — nálunk a legelégesebb barátságos fogadtatásra talál. Annál boldogabbak lennénk, ha a négy szomszéd közötti viszonyt — mert Csehszlovákiát most sem tévesszük szem elől — beilleszthető lenne az „európai megegyezés”-ben, ahogyan Münchenben felvázolták.

Nem adjuk fel meggyőződésünket, hogy Románia jelenléte a „korridor” végén a béke és nyugalom biztosítója. Amíg az olasz lapok, Gaidával az élén, Magyarország részére követeli a ruténokat, a német sajtó a csehszlovák álláspontot védi, a bécsi rádió pedig a rutén autonómiát támogatja. Hitler a „Mein Kampf”-jában kijelenti, hogy az „orosz probléma a német külpolitika legjelentősebb problémája”. Cseh szlovákia „átalakulása” körül, amelyet mi nem kívántunk, nagyon sok érdek keresztesedik. Tehát amikor új „átalakulások” kérnek, inkább, mint soha: lojalitás és óvatosság.

Pamfil Seicaru a Curentulban így ír:

„A csehszlovák válság fázisait aggodalmas figyelemmel kísérték Lengyelország, a müncheni egyezmény arra készítette Becket, hogy tekintetét ösztönösen a danzigi korridor, Szilézia és különösen Lemberg felé fordítsa, ahol az ukránok mozgolódnak.

Ha észak felé kiegyezhet, sőt Németország segítségével Litvániát elcsatolhatja, Rigáig — ezzel szemben Németország alapvető terve: a

kelet felé való terjeszkedése.

Csehszlovákia szétbontása az igazi német politika előkészítő fázisa volt: egy etapp a Führer bevallott célja: Ukrajna felé.

Németország mindig gyarmatokat fog követelni emelt hangon, ugyanakkor folytatni fogja területi terjeszkedését Európában. Megírta Hitler a „Mein Kampf”-ban, hogy a gyarmati háború sokkal nehezebb, mint az európai területi megnyerésért folytatott háború. Hát ha még Németország politikai céljait háború nélkül az erőszakra támaszkodva érheti el.

A kárpátaljai független köztársaság — amely ellen Beck

küzd, amikor közös magyar-lengyel határt követel — a jövőben pán-ukrán offenzíva sejtje lenne. Első következménye lenne a Lemberg környéki ötmillió ukrán önálló köztársaságának követelése Németország fennhatósága alatt, hogy az szabad legyen Kiewig. Ki állíthat gátat a német terjeszkedésnek, mikor a csehszlovák gátat áttörték. A közös érdek blokkja, a német lavina által megijesztett autonómiáké. Innen a magyarokkal közös határ, amelyhez Románia, Jugoszlávia és Olaszország határozott és aktív szolidaritása csatlakozik. Beck ebben a tervben Mussolinival ért egyet, — a Berlin-Róma tengely minden megújított szolidaritásáról

szóló nyilatkozattal szemben.

A terv szeniális, de nem számol a valóságokkal. Elsősorban Jugoszlávia sokkal mélyebben begyökerezett a német politikába, semhogy kiszabadulhatna onnan. Vegyük hozzá a lázas magyar állapotot, amely a cseh-német határ megállapítása után fogta el a szomszédainkat. Lehet, hogy Becknek sikerülni fog Jugoszláviát meggyőzni a blokk szükségéről, lehet, hogy sikerül mérsékleltre intenie a magyarokat, sőt nincs kizárva, hogy Anglia és Franciaország támogatását is megnyeri. Addig azonban nekünk óvatos tartózkodást kell tanúsítanunk — és hadseregünk erőteljes megszervezését.

Makulatura

niságpepir nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

A kormánypárttal indul a választási küzdelemben

a jugoszláviai magyarság

Szabadkáról jelentik: Most folynak a választói küzdelem előjátéka Jugoszláviában. A magyarság szavazataira a kormány tart számot. Hír szerint Szabadkán a választói listára három magyar jelöltet vesz fel. Ezt a hirt most megerősíteni

látszik egy értesülésünk, mely arról szól, hogy a magyarság vezetői Szubotícán tanácskozássra gyűlnek össze.

Egyik hírforrásunk arról számol be, hogy Reök Andor dr. földbirtokos a szaribecseji já-

rásnak lenne kormánypárti jele, míg a szeniai járást — abban az esetben, ha Vuics Száva jelölését nem erősítik meg — dr. Deák Leó szombori ügyvédnek ajánlaná fel a kormánypárt.

A kínaiak feltartóztatatták a japánok délkinai előnyomulását

Hongkong, okt. 21. (Rador.) A japánok előnyomulását a délkinai fronton úgy látszik, pillanatnyilag feltartóztatatták. Kantonból érkező kínai forrásból származó távirat szerint kínai szabadcsapatok Uajcseu vidékén szüntelen csatározásokkal akadályozzák a japán

behatolást.

Tokiói jelentés szerint Hoda admirális a japán tengerészeti minisztérium exponense, kijelentette, hogy a japánok folytatják előnyomulásukat a Jang csekiang folyónál és 75 kilométernyire vannak Hankauctól. A folyó vize nem apadt,

ugy, hogy a japán hadihajók nehézség nélkül folytathatják előnyomulásukat.

A Domej ügynökség jelentése szerint Hanlong é Kanton között már csak távirati összeköttetés létezik s a kínai bank kivételével az összes kantoni banküzleteket kiűrtették.

Arzénes tömeggyilkossági pör Budapesten

Budapest, okt. 21. A pestvidéki törvényszék pénteken kezdte meg az alsónémeti arzén tömeggyilkossági per tárgyalását. A pernek öt vádlottja van. Borbély Miklós alsónémeti gazda két évvel ezelőtt felosztotta birtokát gyermekei között. Kálmán nevű fiának nyolc holdat, a többieknek öt-öt holdat adott. Ezek a testvérei zugolódottak s elhatározták, hogy elteszik láb alól az öreget és testvérüket, Kálmánt. Megfizették sógoru-

kat, Fazekas Pál malommunkást és ez arzént kevert apjuk és Kálmán bátyjuk lisztjébe. Borbély Miklós hat hetes un-

kája és Fazekas felesége meghaltak, tízennégyen pedig súlyosan megbetegedtek. Fazekas beismerie bűnét.

Kilenc rab szökött meg a szlatinai fegyházból

A szlatinai fegyházból kilenc rab megszökött. A szökés Varzaru fegyőrnök volt tulajdonítható, aki posztján el

aludt és nem vette észre a fegyencek kitörését. A gondatlan fegyőrt letartóztatták.

Hamis nyomon

— Regény — 75

— Hát éppen föltettem a teaüstöt, négy óra tájban, amikor Hallett ezredes telefonált, hogy rögtön menjek a lakásába.

— Szóval előbb ment el, mint Mrs. Hallett idejött?

— Hát lehetett itt — felelte Potter — de csak azalatt, míg én a lakáson voltam.

— Maga hát egyáltalán nem is látta? Már értem!... És mit akart az ezredes magától?

— Amikor a lakásba értem, az ezredes nem volt ott. Vártam rá hat óráig, akkor meg Mrs. Hallett telefonált, hogy ne várjak tovább és menjek vissza a kastélyba.

— Mondta magának Mrs. Hallett, hogy hozzon el valamit a lakásból?

— Nem, sir, semmit.

— Jól van, Potter, köszönöm — bólintott Rason és elment.

XXVI. FEJEZET

— Ez a Potter nyilván igazat beszélt — okoskodott Rason. — Tehát nem Mrs. Hallett küldte a lakásba, hogy elhozzon valamit, hanem Hallett ezredes hívta telefonhoz, hogy a lakásba menjen... Mrs. Hallett tudta, hogy Potter a lakásban van, mert visszarendelte a kastélyba: azt is tudta, hogy Hallett ezredes telefonált Potternek. Nyilvánvaló tehát, hogy férj és feleség egyformán hazudtak... E szerint Mrs. Hallettnek nem lehetett titkolt dolga Marchsal a férje előtt, hiszen a férje távolította el az utból a házfelügyelőt! Ennél fogva...

— Ennélfogva semmi! — förmedt önmagára Rason. Mert akár ott volt, akár nem volt ott March a Cordvaysházban, bizonyos, hogy nem Mrs. Hallett ölte meg őt és hat óra között, mert hat órákor March még a saját alkalmazottjával beszélt az irodájában.

Félhétkor Rason ott volt Hallett ezredes lakásán, de Harcourt jelentette neki, hogy az ezredes nincs otthon. Mikor Rason ismét az uccára ért, Hallett ezredes éppen kiszállt a taxiból. Óriási virágbokréta volt a kezében.

Rason odalépett hozzá:

— Hallett ezredes, nemde?... Éppen a lakásából jövök. Szenvedhetne nekem néhány percet? — és bemutatkozott.

Hallett ezredes pokolba kívánta a rendőrséget, az ügyészt és mindazt, ami ezzel összefügg. De ügyvéd volt s a hivatása felülkerekedett. — Tessék, kérem...

(Folytatjuk)

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNÉL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4.

Izlám diszpalotát tártak tel a palesztinai ásatások során

Bonn, okt. 21. Az itt megtartott orientalista gyűlésen számolt be Putrih Reginald dr. azokról az ásatásokról, amelyeket a genezáreti tó mellett lévő Chirbet Minie-ben végeznek. Ez a terület a nemet szentföldi egyesület tulajdonában van. Putrih itt egy

korai izlám diszpalotát fedezett fel és ásatott ki. Ez a maga nemében az első ilyen építmény, amit szabaddá tettek. Az ásatási munkálatokat a berlini állami múzeum izlám intézetével, a Gömes társasággal egyetértésben végeztette a nemet szentföldi egyesület. Ez

a jelentékeny eredmény most arra készítette a tudományos köröket, hogy a kutatásokat tovább folytassák. Októberben Putrih dr. újabb palesztinai utra indul, ahol folytatja nagy jelentőségű tudományos tevékenységét.

SPORT

Zitzmann Ferenc a NAC új elnöke

Oriási érdeklődés nyilvánul meg a NAC vasárnapi közgyűlése iránt

A NAC vasárnap délelőtt tartja tisztújító közgyűlését. A jelölő bizottság teljesen összeállította az új tisztikart és minden valószínűség meg van arra, hogy a vasárnapi közgyűlés új korszak kezdetét veti meg a NAC-ban. A tisztikar összeállítása kitűnően sikerült. Az új vezetőségben helyet foglalnak a NAC „rég” vezetőségi tagjai, akik a NAC-ot nagygyá és az ország határain túl is ismertté tették. A régi, tapasztalatokkal bíró kitűnő sportvezéreken kívül, számos fiatal, lelkes sportembert kapcsolnak be a vezetés munkájába.

Rendkívül sokat jelent, hogy a csapat új elnökének sikerült

Zitzmann Ferenc főtiszteletét

megnyerni. Mellette a régi „nagy” NAC vezetői fognak tevékenykedni és mindent elkövetni, hogy visszavezzék a NAC-ot arra a piedesztálra, amelyen állott.

Érthető, hogy a közgyűlés iránt, amely valóban „építő” közgyűlésnek ígérkezik és mindenki ott lesz, aki a NAC iránt érdeklődik és aki a zöld-fehér csapatban a régi, nagy NAC-ot akarja viszontlátni.

Baj van a bírókkal

A futballbírók működésével évek óta elégedetlen a sportközönség, az egyesületek, sőt a bírók testületének vezetősége is. Az idén éppen ezért megpróbálkoztak a titkos bíró küldéssel. Az egyesületek azonban — csodák-csodája — néhány perccel a titkos bíróküldés után már tudják a kiküldött bírók névsorát. Ez — természetesen — meglátszik az eredményeken is. A bírótestület új meg új megoldásokat

keres. Arról van szó, hogy Xifandó elnök Olaszországba megy tanulmányozni a bírókérdést. Felvetődött az a terv, hogy külföldről hozassanak bírókat. Most elhatározták, hogy az összes bírók nyilatkozatot kell adjanak arról, hogy eddig és most milyen egyesületekben működtek. Új és szigorú rendszabályok készülnek. Az egyesületek azonban már hittel lenek. Vajjon sikerre vezetnek?

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

ÁLLÁS

Ügyes kifizető azonnal felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban. 4593

Ügyes kifizetőany felvétetik Kádár-szalón, Parcul Traian 2. 4606

UJSAGARUST felvesszünk jó jövedelemmel a Nagyvárad közelében levő Száldobágy, Pályi és Ujlak községek részére. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Diótörő munkásleányok azonnali munkára jelentkezzenek. Fehér diótörőde, Str. Avram Iancu 5. 4557

Vincellér, józanéletű, tisztességes, megbízható állást kap. Jelentkezni Erdélyi temetkezésnél. Reg. Ferd. 13.

Keresünk azonnalra cukrász lányt állandó alkalmazásra. Carmel étterem, Heyman udvar. 4608

14—16 éves, megbízható fiút szobainasnak keresek. Cim Dr. Ioan Ciordas 43. 4610

Gykorlott lapkihordót az esti órákban, bevezetett helyekre, fixfizetéssel és mellékjövedelemmel felvesz a Friss Ujság. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

VÉTEL-ELADÁS

Cukrászoknak tortalap, papírtálca, mignon papírok, papírválvéták nagy választékban a egolcsóbban Pásztor Ede cég papíráruházában.

1300 donga, 900 egy métere, 400 drb. 85 centis eladó. Erdélyi István, Pajfal. Jud. Sălaj 4601

KÜLÖNFÉLE

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román—magyar és Magyar—román kéziszoár egy kötetben 25 leírt kapható a Pásztor Ede papír- és írószerüzletben, Piafa Miha Viteazul 4.

Rádió műsor

SZOMBAT

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben sport hírek. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 20 Felolvasás. 20.15 Sibiceanu zongoraművész hangversenyének közvetítése. 20.40 Gheorghiu—Vilea Caliopei román dalokat énekel. 21 Üzenetek. 21.15 Táncczene. 22.45 Vendéglői zene. 24 Táncclemezek. Majd hírek közvetítése külföldre németül és francián.

BUDAPEST I. 7.45 Torna. Utána gramofon. 8.20 Étrerd. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.05 Hegedűszámok zongorakísérettel. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.35 Hírek, ártolyamhírek. 17.15 Mesék. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Műt üzen a rádió? 18.30 Cigányzene. 19.35 Csevegés. 20.05 Liszt-művek zongorán. 20.35 Hírek. 20.45 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 21 „A hercegisasszony” operett. 22.50 Hírek. 23.15 Táncclemezek. 23.30 Angol és francia hírek. 24 Német hírek.